

ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА И СТРУЧНА СЛУЖБА КРУШЕВАЦ

37000 Крушевац, Чолак Антина 41, тел: 037 427 811 факс: 037 421 912 e-mail: kontakt@poljostanica.com

БРОЈ 2

БИЛТЕН

ФЕБРУАР 2019

САДРЖАЈ

1. Значај плодореда у ратарској производњи – дипл.инж.Сњежана Вујиновић.....	3
2. Мољац парадајза (<i>Tuta absoluta</i>) - <i>Сандра Милетаковић</i> , дипл.инж.....	4
3. Избор сорти кајсија за производне зсаде - дипл.инж.Живомир Николић.....	5
4. Утицај ниских температура на винову лозу- <i>Радомир Бушатовић</i> , дипл.инж.....	6
5. Органска производња винове лозе у саксији – <i>Немања Константиновић</i> , дипл.инж.....	7
6. Доминантне цене воћа и поврћа (кванташке пијаце).....	8
7. Доминантне цене живе стоке (сточне пијаце)	8

ЗНАЧАЈ ПЛОДОРЕДА У РАТАРСКОЈ ПРОИЗВОДЊИ

Добра организације пољопривредне производње подразумева обавезно планирање и примену плодореда. Правилним плодоредом чува се плодност земљишта, смањује закоровљеност као и појава биљних болести и штеточина. Монокултура представља систем гајења неког усева на једној парцели дужи низ година. На нашем подручју у монокултури најчешће се гаје кукуруз и пшеница. Бројним научним истраживањима утврђено је да гајење усева у монокултури доводи до смањивања приноса посебно уколико изостане одговарајућа припрема земљишта, адекватно ђубрење и заштита усева. Због свега наведеног, потребно је саставити добар плодоред, односно испланирати просторну и временску измену ратарских култура.

План плодореда треба прилагодити условима сваког појединог газдинства, плодности земљишта, могућности сузбијања штетних организама, као и расположивост радном снагом и механизацијом. Приликом састављања плодореда треба одабрати најповољнији начин ђубрења и обраде земљишта, врсте и сорте, време сетве и жетве/бербе, као и начина неге усева.

Избор предусева зависи од биолошких особина биљака, склоности ка истим болестима и штеточинама као и потребе за обрадом земљишта и наводњавањем. Препорука је да се биљке које су осетљиве на исте болести и штеточине не гаје једна за другом. Обавезно водити рачуна о смењивању култура које захтевају дубљу са онима које захтевају плићу обраду земљишта. Углавно се смењују ратарске културе са дубоким кореновим системом са онима које имају нешто слабије развијен коренов систем. Такође, треба смењивати усеве које се гаје у густом склопу са усевима које се гаје у нешто ређем склопу. Избор ратарских култура увек треба прилагодити ситуацији на терену, потребама газдинства и производним условима.

Поједине врсте биљака имају различите захтеве према хранивима. Кукуруз захтева више хранива од стрних жита и једногодишњих легуминоза. Лупина, боб, соја и хељда добро искоришћавају теже приступачне облике фосфора, па се после ових усева повећава садржај лакоприступачног фосфора у земљишту. После легуминозних биљака треба гајити оне врсте које најбоље искоришћавају повећан садржај азота у земљишту. За пшеницу су добри предусеви кукуруз, соја, луперка и сунцокрет. Соји као предусев одговарају стрна жита и кукуруз а за кукуруз добре предкултуре су стрна жита и соја.

Сњежана Вујиновић, дипл.инж.

Мољац парадајза (*Tuta absoluta*)

Мољац парадајза је изузетно опасна, карантинска и економски значајна штеточина у усеву парадајза, може за кратко време изазвати велике штете на гајеним културама. Осим на парадајзу штете прави на кромпиру, плавом парадајзу, паприци, дувану и пасуљу, као и на коровским биљкама.

Мољац је сиво браон боје дужине око 6 мм, са распоном крила до 10 мм. Мужјаци су тамнији од женки. Једна женка може да положи 250-260 јаја. Мољац има 10-12 генерација током године. Репродукује се врло брзо, циклус развоја траје 24-38 дана, а зависи од температуре. Минимална температура за активност је 9 °С. Тек излегле гусенице-ларве су жућкасте боје, дужине око 0,5 мм. Када сазревају постају жутозелене. Потпуно одрасла гусеница је око 9 мм дужине са ружичастима леђима и тамном главом. Лутке су светло смеђе, дужине око 6 мм.

Штете на парадајзу изазива ларва-гусеница која се храни лишћем и стаблјиком при чему прави мине-ходнике, а унутар мина може се видети ларва. Ларва оштећује и плодове, зреле и зелене. На тако оштећеним плодовима долази до појаве секундарних паразита који утичу на потпуно пропадање плодова који немају никакву употребну вредност.

Сузбијање:

- Појачан фитосанитарни надзор над прометом расада и плодова,
- Примена превентивних мера је обавезна,
- Квалитетна обрада земљишта, изношење и уништавање заражених биљних остатака након бербе,
- Не користити и обавезно улаћати и уништавати амбалажу у којој је увежен плод или расад,
- Користити заштитне мреже, постављати феромонске, ловне клопке ради праћења лета инсекта,
- Сузбијање је веома тешко јер има велики број генерација током године 10-12 генерација, а број зависи од температуре.
- Нема адекватног препарата, а због сукцесивне бербе поврћа не могу се увек примењивати пестициди, због каренце, односно остатака пестицида у хрни. Препоручују се следећи препарати: Vertimec, Coragen, Avaunt...
- Примена биолошких мера борбе,
- Примена паразита, предатора, као и инсектицида биолошког порекла.

Сандра Милетаковић, дипл.инж.

ИЗБОР СОРТИ КАЈСИЈА ЗА ПРОИЗВОДНЕ ЗАСАДЕ

Сорта својим генетским потенцијалом представља основни чинилац родности. Досадашњи засади кајсије код нас подизани су стихијски без утврђеног програма око избора сорте, подлоге или посредника, локације, експозиције и др. За садњу се углавном користио садни материјал који се тренутно налазио на тржишту. У производним засадама Србије углавном су биле заступљене две сорте и то Мађарска најбоља која је заступљена са преко 70%, и Кечкеметска ружа са 20-30% заступљености, што је довело до нередовне родности и прераног сушења стабла.

Добро одабране сорте за гајење су основна и најважнија гаранција за редовне и стабилне приносе. Разлике у погледу родности, квалитета плодова, отпорности према проузроковачима болести знатно су изражене код неких сорти кајсија.

Сорте Костјужински, Легеди оријаш, Амброзија (клон НС), Роксана и новосадске селекције су испољиле значајне предности у погледу родности и квалитета плода у односу на водећу сорту Мађарску најбољу.

При подизању засада посебну пажњу треба посветити и око избора сорте опрашивача и њеног распореда у засаду. Најбоље је да се нови засади кајсије подижу са 3 до 4 добро одабране сорте. Распоред сорти у засаду може да буде по таблама, тако што ће на једној табли бити заступљена једна сорта, а на другој табли друга, на трећој табли трећа сорта итд.

Ако су у засаду заступљене страноопходне сорте као што је Роксана, Цегледи мамут, у том случају на истој табли или парцели распоред сорти треба да је по редовима, тако што би 4 до 5 редова била једна сорта, затим 4 до 5 редова била друга сорта опрашивача, па затим трећа сорта итд. Заступљеност више сорти у засаду и њихов правилан распоред обезбеђују да кајсија редовније рађа у односу на засаде где је заступљена само једна сорта.

Када је у питању сортимент кајсије према сортној листи из 1993 године, оне су сврстане у неколико група : **Водеће , Пратеће , Локалне и Перспективне сорте.**

Водеће сорте за производне засаде: М. најбоља, Легеди оријаш. Костјужински, Амброзија(КЛ НС) и Роксана.

Пратеће сорте за производне засаде: Кечкеметска ружа, Цегледи мамут, Цегледи оријаш и Харкот.

Локалне сорте за производне засаде: Њу Џерси - 19, Старк Early Orange, Касни партизан, Нептун, Олимп и др.

Перспективне домаће селекције кајсије: Новосадска 2, Новосадска 3, Новосадска 4, Новосадска 6, Фрушкогорска рана, Новосадска родна, Новосадска касно-цветна, Вера, Биљана, Александар и Буда (ДМ1).

Поред овог сортимента интродуковано је доста добрих и квалитетних сорти, које ће бити од значаја за производњу кајсија у Србији.

Од наведених перспективних домаћих селекција кајсије посебни значај за заснивање засада имају НС 4, НС 6 и Новосадска родна, чији се плодови сврставају у екстра класу као и Новосадска касноцветна, чији се плодови сврставају у прву класу.

- **НС 4** је селекција Пољопривредног факултета у Новом Саду. Стабло је слабо до средње бујно, витално, рађа умерено и стабилно. Цвета касно за два до четири дана после М. најбоље, плод је крупан (око 80г) са обилним црвенилом већег дела плода. Сазрева 3 до 4 дана после М. најбоље. Због крупног и атрактивног плода постиже вишу цену на тржишту.

- **НС 6** је селекција Пољопривредног факултета у Новом Саду. Стабло је средње бујно до бујно, витално и врло обилно рађа. Цвета кад и НС 4, сазрева од 10. до 20. јула, плод је крупан (око 60 грама) са обилним црвенилом са сунчане стране. Треба је гајити због обилне родности, величине плода као и виталности стабла.
- **Новосадска родна** је такође селекција Пољопривредног факултета у Новом Саду. Стабло је средње бујно, врло је родна сорта, због чега је и добила назив. Цвета касно 2 до 4 дана после М.најбоље, плод је средње крупан (око 66 грама) и мало спљоштен. Мана код ове сорте је што се врх коштице ломи. Треба је гајити због велике родности и квалитетног плода.
- **Новосадска касноцветна** је настала клонском селекцијом Амброзије. Стабло је средње бујно до бујно, роди на свим категоријама родних гранчица. Врло је родна и почиње да рађа у трећој години. Почиње да цвета око 25. марта. Плод је средње крупан до крупан (око 50 г) са мало руменила са сунчане стране. Сазрева после М. најбоље, а у кишним годинама страда од монилије. Због велике родности и виталности стабла треба је интензивније ширити у новим засадима. Веома је добра за индустријску прераду.
- **Буда** је новостворена сорта, раније позната и као ДМ1. Стабло је средње бујно и веома родно. Има дуг период цветања, око 20 дана, избегава измрзавање. Самобесплодна је сорта, добри опрашивачи су Роксана, НС-4 и НС-6. Плод је крупан и атрактиван, има повољан однос шећера и киселине. Плодови зре у трећој декади јуна месеца.

Живомир Николић, дипл.инж.

УТИЦАЈ НИСКИХ ТЕМПЕРАТУРА НА ВИНОВУ ЛОЗУ

Ниске температуре у периоду мировања могу нанети велике штете на виновој лози.

Последице ниских температура јављају се у позно пролеће (позни пролећни мразеви), раној јесени (рани јесењи мразеви) и у току зиме (ниске зимске температуре).

Рани јесењи мразеви доводе до превременог опадања лишћа, пуцања бобица и измрзавање ластара, док ниске зимске температуре у зависности од времена јављања и интензитета доводе до различитих оштећења па чак и целог чокота.

Сорте племенитих сорти показују различите отпорности на ниске температуре. Стоне сорте су мање отпорније од винских сорти.

На основу границе издржљивости можемо их уопштено поделити на три групе:

- сорте које измрзавају од -15 до -18 (Кардинал, Афус, Црвени дренак)
- сорте које измрзавају од -20 до -24 (Франковка, Мускат хамбург, Мерло)
- сорте које измрзавају на испод -24 (Бургундац, Италијански Ризлинг, Траминац)

У зависности од степена измрзавања могу измрзнути главни пупољци, суочице, цели једногодишњи ластари, кракови кордуница, стабло и надземни делови чокота и понекад цео чокот. Оштећени делови на пресеку су жуто смеђе или црне боје и на пролеће почињу да се суше и труну.

Препоручљиво би било пре обављања резидбе одредити степен измрзавања прављењем пресека појединих органа (окце, ластар). Надокнађивање броја изумрлих окаца обавити остављањем већег броја окаца по чокоту. Не смемо занемарити ни утицај садржаја воде и органских материја (скроба и шећера) у органима. Док већи садржај воде утиче на смањење отпорности садржај скроба и шећера утиче на већу отпорност према ниским температурама. Како се зимско мировање ближи крају отпорност винове лозе опада и винова лоза у зависности од ниских температура може претрпети већа оштећења.

Радомир Бушатовић, дипл.инж.

ОРГАНСКА ПРОИЗВОДЊА ВИНОВЕ ЛОЗЕ У САКСИЈИ

Винова лоза одлично успева у саксијама и може да се обликује на више начина – али је сасвим добар и обичан стандардни облик. Главној стабљивици потребна је чврста притка, висока отприлике 1,2м, забодена до дна саксије. На врх притке окачите наопачке жичану viseћу корпу (може и мали дрвени точак с паоцима); тако ћете обезбедити додатну потпору плодоносним изданцима и омогућити им да падају у облику фонтане.

Веома је важно да саксија буде довољно велика и напуњена мешавином на бази иловаче, с додатком песка, ради веће стабилности. Потребно је да чокот додатно храните и редовно, обилно заливате током лета.

Да бисте чокот обликовали као стандард, прве године усмеравајте једну стабљику да расте усправно, као код метода двоструки Гијот. Ако зими стабљика буде јака и нарасте изнад висине притке, орежите је до првог здравог пупољка у висини притке. Ако је слаба, орежите је на половину висине, а предходно описани поступак спроведите наредне зиме. Уклоните све пупољке са стабљике осим горња три или четири, а истовремено и све бочне изданке. Сваке наредне године усмеравајте изданке да расту преко наслона, а на сваком оставите један или два грозда. Потом их зими орежите тако да им остану два или три пупољка.

Немања Константиновић, дипл.инж.

Поштовани пољопривредни произвођачи посетите интернет страницу

www.agroponuda.com

или нам се обратите уколико ВИ желите да понудите свој производ.

AGROPONUDA
BERZA POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA SRBIJE

Број објављених агропонууда у јануару	4
Број реализованих агропонууда	2

Cene voća i povrća - kvantitativne pijace u Srbiji za period 28.01. - 03.02.2019. godine

Jedinica mere dim/kg	Centralna Srbija				Vojvodina	
	Beograd	Kraljevo	Niš	Novi Sad	Subotica	
Banana (Banana)	125	125			120	
Breskva (Peach)	50		65		50	
Grožđe belo-ostale (Grape white-other)	85	80			80	
Grožđe crno-ostale (Grape black-other)	85	80	90			
Jabuka-Ajdared (Apples-Aidared)	35	40	35		35	
Jabuka-Z. delišes (Apples-G. delishes)	50		40		50	
Jabuka-Greni Smit (Apples-Greny Smith)	50		40		50	
Jabuka-ostale (Apples-other)	50	50				
Kruška (Pear)	65	70			60	
Limun (Lemon)	130	120	120		120	
Mandarina (Tangerine)	100	100	100		110	
Nektarina (Nectarine)	150					
Orah (Walnut)	700				800	
Pomorandža (Orange)	145	170			140	
Šljiva (Plum)	60				60	

Jedinica mere dim/kg	Centralna Srbija				Vojvodina	
	Beograd	Kraljevo	Niš	Leskovac	Šabac	Subotica
Brokoli (Broccoli)	280	250			200	
Cvekla (Beet)	45	40	40	30	35	40
Karfiol (Cauliflower)	220	190	220		170	280
Krastavac-saladni (Cucumber for salad)	190	200			200	220
Krompir (Potato)	55	60	50	45	50	80
Kupus (Cabbage)	55	55	45	40	45	60
Luk beli (Garlic)	250	300	400	250	120	300
Luk-crni (Onion)	70	70	65	60	65	80
Paprika-babura (Pepper-babura)	200				280	
Paprika-ostala (Pepper-other)	220	230			280	250
Paprika-šijja (Pepper-shijja)	230				280	
Paradajz (Tomato)	195	200			190	210
Pasulj-beli (Beans white)	180	180				250
Praziluk (Leek)	140	130	120	120	180	180
Spanać (Spinach)	180		120	90	190	
Tikvice (Zucchini)	210	200	200		230	230
Zelena salata (Lettuce)	50	25	30		40	60
Šargarepa (Carrot)	45	60	50	40	50	70

Cene žive stoke - stočne pijace u Srbiji za peri od 28.01.- 03.02.2019. godine

Jedinica mere din/kg	Težina/uzrast	Rasa	Centralna Srbija											Vojvodina										
			Beograd	Čačak	Kragujevac	Kraljevo	Loznica	Niš	Pirot	Požarevac	Smederevo	Vranje	Zaječar	Leskovac	Šabac	Užice	Kikinda	Novi Sad	Pančevo	Sombor	S.Mitrovica	Subotica	Zrenjanin	
Bikovi	>500kg	SM			260								270	260										
Dviske	sve težine	sve rase	220	200	150	150							190											
Jagnjad	sve težine	sve rase		250	290	260	250	300	300	300	300	300	290	280	280	280	280							
Jarad	sve težine	sve rase			200	200	230	220				230	220											
Junad	350-480kg	sve rase							180				280											
Junad	>480kg	sve rase						250							260	250								
Koze	sve težine	sve rase			120	150	100					140	120											
Krave za klanje	sve težine	HF																	140					
Krave za klanje	sve težine	SM				180		150	150				170	170					150					
Krmače za klanje	>130kg	sve rase		150	150	140	100			130			130						130					
Ovca	sve težine	sve rase	160	160	120	130	160	160		130	160	150	140	140		120	120							
Prasad	16-25kg	sve rase	230	200	240	260	240	220	280	220	250	220	250	240	220	260	240	230						
Prasad	<=15kg	sve rase	240	230			250	280	230	270	230	270	250			250								
Telad	80-160kg	SM				480		450	370		475		390	550	500									
Tovljenici	80-120kg	sve rase	150	180	150	170	130	160		120	160		140	160		160	150							
Tovljenici	>120kg	sve rase	140	180	150	140				110	150	160	130	145		140	140							
Šilježad	sve težine	sve rase	220							210	220													